

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomdaCluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop. (Brassai-utca) 10.Telefon: Szerkesztői és
kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
visszaadjuk.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

I. Diszkrét 2. II. 8.

Budapest
negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pá yaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5-Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35-
Egy szám — 150

1925 január 15 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 11. szám

5685. Tévét 19

Erdély tradíciói ellen

Irta Marton Ernő

Rövid időn belül immár másodszer kell foglalkoznunk e helyen Goldis László személyével. Goldis az utóbbi hónapokban föltöbb sokat szerepelt a nyilvánosság zajos fórumán, ami kétségtelenül fokozott ambícióra vall. Goldis akar valamit. Hogy mit, azt értesülésünk szerint egyelőre legközelebbi párthívei sem tudják egész biztosan, mert Goldis László tettei és kijelentései szerint többfelét akar. Szó volt arról, hogy hátat fordít pártjának, amelyben évtizedeken keresztül küzdött, de amelynek mai taktikájával elégedetlen. Ugyanakkor azonban Maniu Gyuláról, mint pártjának elnökéről emlékezett meg, ami nyilván azt jelenti, hogy még mindig a nemzeti párt katonájának érzi magát. Így hát továbbra is a legsötétebb bizonytalanságban vagyunk afelől, vajjon marad-e Goldis a nemzeti pártban, vagy kilép. De ez végeredményben nem a mi ügyünk, a nemzeti párt korifeusai majd csak elintézik valahogy egymás között a konfliktust.

Ami bennünket Goldis személyével kapcsolatban közelebről érdekel, az egészen más. Amikor legutóbb e helyen megemlékeztünk róla, annak kapcsán tettük, hogy egy aradi lapnak adott nyilatkozatában szörnyen haragudott a zsidókra, mert ezek, Goldis szerint, folyton tüntetnek a magyarságukkal s ez vezetett aztán a román tanulmányúság elégedetlenségéhez. Akkor szinte megnyugvással vettük tudomásul Goldis kijelentését, mert ha csak ez a harag oka, akkor könnyen le is csillapítható. Egyszerűen és szelíden bebizonyítjuk, hogy a zsidóság egyáltalán nem tüntet a magyarsággal, mindössze azért, mert tulnyomó többségben nem is vallja magát magyarnak, hanem közönségesen zsidónak és mert racionális életfelfogása mellett semmi oka nincsen arra, hogy éppen a magyarságával tüntessen. Ugy hittük, hogy mindezt bebizonyítva, Goldis ur haragja úgy el fog olvadni, mint a tavalyi hó és a román tanulmányúság elégedetlensége is egyszerre kiengesztelést nyer.

De jaj, ismét csalódnunk kellett. Goldis ur haragja nem párolgott el. Időközben ugyanis kiderült, hogy nemcsak azért haragszik ránk, mert tüntetünk a magyarságunkkal, hanem még sok-sok más egyébért is. Ha egyszerűen és szellemesen akarnánk magunkat kifejezni, azt mondhatnánk, azért haragszik ránk, mert élünk. Goldisnak fáj, hogy sok a zsidó korcsmáros, fáj hogy a kereskedők és iparosok nemcsak az állami inasothonokból vesznek fel inasokat (hanem, horribile dictu, a zsidó kereskedők és iparosok néha zsidó inasokat is felfogadnak) és különösen fáj, hogy lengőhajtinákkal elcsúfítjuk a városokat és autóinktól már járnunk is alig lehet az utcán. Goldis szerint piócák vagyunk, akik kiszívják a román nép velójét.

Bizony elégszülő okok ezek arra, hogy egy nemzetet féltő román politikus haragja felgerjedjen ellenünk és nekünk még ennél is több okunk lenne, hogy sorra vegyük az ellenünk szórt vádakot és megcáfoljuk őket. De mégsem tesszük. Nem cáfolunk és nem védekezünk. Egyszerűen azért, mert hiábavaló fáradozás lenne. Goldis urnak és általában az antiszemitáknak a haragját mi amugy sem tudjuk lecsillapítani. Ha ezer vádat megcáfolunk, még mindig lesz egy, amelyet nem tudunk megcáfolni. Ez pedig az a tény, hogy élünk. Nem csak élünk, de élni is akarunk, mégpedig mint egyenjogú és szabad polgárok. Azok, akik ránk haragszanak, ha talán tudatosan nem is, de a tudat alatt egész biztosan, ezért haragszanak s ha gyűlölnék, azért gyűlölnék, mert gyűlölni akarnak.

Mindenesetre nagy és fájdalmas csalódás számunkra, hogy a gyűlölet szavait annak a

férfinak a szájából kell hallanunk, aki cselekvő tényezőként vett részt abban a magaslatos aktusban, amely a gyulafehérvári határozatokat eredményezte. Goldisnak ez az álláspontja egészen újkeletű, még soha sem hallottuk tőle a gyűlölet szavait ilyen póre meztelenségükben, sőt három évvel ezelőtt az aradi cionista konferencián a zsidósággal való meleg együttérzésének adott kifejezést. Mi idézte elő ezt a hirtelen páfordulást? Mi indíthatta egy komoly politikai pártnak vezető-emberét, hogy ilyen logikátlan brutalitással támadjon rá egy lojális és dolgozó nemzeti kisebbségre? Mi jól tudjuk, hogy nem vagyunk ma sem bünösebbek, mint három évvel ezelőtt, amikor Goldisnak még elismerő szavai voltak rólunk. Jól tudjuk, hogy ma sem vagyunk rosszabb és kevésbé hűséges polgárai Romániának, mint három évvel ezelőtt, sőt ellenkezőleg, az idők multával egyre jobban

igyekezzünk beleilleszkedni az új állami keretek közé. Mi tehát nem változtunk meg, de megváltozott sajnos az atmoszféra körülöttünk és benne megváltozott Goldis is. Megváltoztatta az a mérgező agitáció, amely már negyedik éve folyik ellenünk s amely, ugylátszik még a legtisztábban gondolkodó agyvelők látását is elhomályosítja. Mi reméljük, hogy csak átmenetileg, hogy a megtévedés csak a hangos tömeghangulat pillanatnyi reflexe és hogy rövidesen ismét győzni fog a világos értelem.

Goldis egy olyan párt vezető egyénisége, amelynek komoly aspirációi vannak arra, hogy kormányra jusson. Ez a párt képviseli az országban a par excellence erdélyi szellemet és jól tudjuk, hogy a gyűlöletnek ez a mentalitása nem az erdélyi szellem produktuma. Egy erdélyi párt, amely kormányra akar jutni, nem hirdetheti a gyűlölet, a felekezeti és faji türelmetlenség ígét. Ennek a pártnak követnie kell Erdély tradícióit, amely a türelemben és a békés együttélésben csucosodik ki s ha elfordulna azoktól, akkor szembe találja magát Erdély népeivel.

Románia lemondott a jóvátételi kvóta felemeléséről

(Bucuresti-Bukarest, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bratianu Vintila pénzügyminiszter legutolsó jelentésében közli, hogy lemondott a spai kvóta felemelésének követeléséről, mert biztos abban, hogy a szövetségesek ezzel szemben lemondanak a Versaillesben Romániára rótt felszabadítási adósságok behajtásáról, amely 230 millió arany márkát tesz ki. Mint a Rador már tegnap is jelentette, Franciaország és Anglia támogatják ezt a megoldást, csak Olaszország részéről vannak még nehézségek, amelyek azonban valószínűleg el fognak simulni.

Tegnap este egyébként minisztertanács volt, a még mindig gyengélkedő Constantinescu la-

kásán. Duca külügyminiszter ismertette a párisi szövetséges konferenciáról érkezett jelentéseket és közölte, hogy a konferencia tegnap este hivatalosan véget ért, de a pénzügyminiszterek még néhány napig Párisban maradnak, hogy bizonyos függő kérdésekben tanácskozzanak. Bratianu Vintila indítványát a spai konferencián megállapított kulcs felemelésére vonatkozólag tegnap estig nem teljesítették.

Párisi jelentés szerint tegnap délután a nagyhatalmak között létrejött megállapodást közölték az érdekelt többi állammal tudomás-vétel és megjegyzéseik előterjesztése végett. Az összes kérdések megoldottaknak tekinthetők.

A német külügyi hivatal bankettet adott Weizmann tiszteletére

(Berlin, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Dr. Chaim Weizmann bécsi és prágai útja után a német birodalom fővárosába érkezett. Szerdán, megérkezése napján, a németországi Brnei Brit-páholy tüntető ünnepségekben részesítette a cionista vezért. Csütörtökön az ünnepségek folytatódtak a páholy palotájában, ahol az elnök helyettese, dr. Walter köszöntötte az ünnepésre nagyszámban megjelentek előtt Weizmann. Üdvözlő beszédek tartottak még Timmerdorfer titkos tanácsos, Maximilian Stein és dr. Leszinszky.

Ezután dr. Basch főrabbi mondott emelkedett szellemű beszédet. Jellemezte az idealista Weizmann, akiből az igaz lelkesedés gyakorlati embert fejlesztett és a gyakorlati munkán át korszakosan kimagasló vezért.

Weizmann az üdvözlő beszédekre adott feleletében kihangsúlyozta az eddig elért palesztinai eredményeket. Mindenekelőtt a mandátum és az angol közigazgatás elnyeit ismertette. Ez a két tényező azonban csak elősegítheti fejlődésében az országot, amelyet nekünk zsidóknak kell meghódítanunk erőnk mértéke szerint. Fontos eredmény a bevándorlás állandó növekedése. Ma ez jóval nagyobb már, mint az öt évvel ezelőtt elvártuk volna. Ma már beigazolódott, hogy Palesztina fölépíthető és hogy Palesztinát zsidók tudják fölépíteni. A kétezer zsidó mögött, akik hónapok óta bevándorolnak Palesztinába, azoknak tiszterese áll, akik be akarnak jutni az országba. Ezek miatt is sikerülnie kell a nagy műnek. Ez sikerülhet,

ha az egész világ zsidósága át fogja érezni azt a felelősséget, amellyel tartozik népe iránt. Nemcsak az anyagiak zsidó otthonát fogjuk fölépíteni, hanem megteremtjük Palesztinában a zsidóság szellemi egységét. Az utolsó évszázadokban mindig mint szolgálatot elfogadók szerepeltünk Palesztinában, azonban a világnak és a népeknek sajátunkat adjuk. Mélyen meg vagyok győződve róla, hogy még nagy mondanivalónk van a világ számára.

Pénteken a külügyi hivatalban bankettet adott Weizmann tiszteletére. A banketten részt vettek a német birodalom legjelentősebb politikai tényezői, a gazdasági élet kiválóságai, tudósok és politikusok. A meghívókat von Schubert államtitkár küldte széjjel. A rákövetkező napon Weizmann tiszteletére a cionista szövetség teát adott. Vasárnap, hétfőn és kedden a cionista vezér a berlini zsidóság vezetőivel, államférfiakkal és politikusokkal hosszabb-rövidebb tanácskozásokat tartott.

Nagyobb manifesztációt vasárnap délelőtt tartanak, amikor a cionista szövetség és a cionista ifjúsági testületek rendezésében nagygyűlést tartanak a Volksoper nézőterén. Délután a Hotel Adlon és Hotel Esplanadeban a Keren Hajesszód elnökségét fogadja Weizmann professzor, hétfőn a német sajtó képviselőit, akiket informálni fog Palesztina politikai és kolonizatorikus problémáiról. Kedden Weizmann Kölnbe utazik, innen közvetlenül Londonba. Január 18-án Manchesterben beszédet fog tartani egy Keren Hajesszód-gyűlés keretében.

Ha a szerelem véget ér

(Cluj-Kolozsvár, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szombaton este a Marosvásárhely felől jövő személyvonat beérkezése után egy eszméletlen állapotban lévő nőhöz hívták a vasúthoz a mentőket. A mentők a telefonhívás után azonnal kivonultak a vasúthoz, ahol megállapították, hogy a vonatnál érkezett L. A. bécsi illetőségű nő nagyobb mennyiségű morfiummal megmérgezte magát. A kivonult mentőorvos az eszméletlen nőnek ellenmérget adott be, majd gyomormosást alkalmazott és beszélgette a belgyógyászati klinikára.

L. A. utitársnője néhány szóban ismertette barátnője öngyilkosságát. L. A. a háború alatt az egyik katonai kórházban mint önkéntes ápolónő állást vállalt. A kórházban megismerkedett egy vásárhelyi fiatalemberrel, aki mint hadnagy sebesülten került a kórházba. Az ápolónő és a hadnagy között rövid idő alatt barátság, majd izzó szerelem fejlődött ki.

Néhány héttel ezelőtt a fiatal ápolónőnek komoly udvarlója akadt. Az ápolónő, aki biztosítani akarta a jövőjét, felvilágosította a barátját, hogy most kérése akadt. A kérést nem szereti ugyan, de neki a jövőre kell gondolnia és mivel a helyzet tovább már tarthatatlan, muszáj férjhez mennie. Felkérte a volt hadnagyot, hogy nyilatkozzon, hajlandó-e feleségül venni, mert tovább nem maradhat a barátnője.

A férfi kitért a válasz elől és ezért a nő udvaroltatott magának a kéréssel, de minden komolyabb gondolat nélkül, pusztán csak azért, hogy próbára tegye ideálját. A férfi, aki azt hitte, hogy L. A. megcsalja, más nővel kezdett foglalkozni, nem kereste többet az ápolónő társaságát és ez L. A.-t annyira elkésztette, hogy buskomor lett, majd három héttel ezelőtt veronállal megmérgezte magát.

A veronál nem volt elég erős és L. A. életben maradt. Öngyilkossága előtt néhány levelet írt, amelyeket, mikor eszméletre térítették, megsemmisített, csupán egy levél került a hatóságok kezei közé, amelyet a férfinak írt. Ebben a levélben L. A. szemrehányást tesz ideáljának, hogy az másnak udvarol és őt teljesen elhanyagolta. A levélben tudomására hozza a férfinak, hogy az udvarlóval nem csalta meg, csak próbára akarta tenni a szerelmét, de a próba elviselhetetlen csalódást okozott neki és ezért a halálba menekült.

L. A. amint felgyógyult, azonnal elutazott Vásárhelyről. Barátnője állítása szerint Bécsbe akart utazni. Utközben panaszkodott, hogy rosszul érzi magát és ezért a nála lévő morfiumból egy nagyobb adaggal vett be, amitől aztán annyira elaludt, hogy Kolozsváron csak orvosi beavatkozás után nyerte vissza eszméletét.

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Írta: Mendel Moicher Szóririm Fordította Székely Béla

Tanácsstalanul állottam és azt sem tudtam, hogy mihez kezdjek. A szívem összeszorult, a fejem szédült és alig állottam a lábamon. A pupusom nagy részvételt nézett rám, a szemei tüzeltek és az arca égett. Egy darabig gondolkodtam, majd reszkető hangon mondotta: „Fiske, gyere később az összedült korcsmába és várjál ott a padláson rám, érte?”

„Értem, értem! — kiáltom nagy örömmel — és te később odajössz?”

„Igen, de légy csendben! — int és megégsz hozzámmal mondja: — Az Isten szerelmére, légy csendben...”

Nem tartottam szükségessé, hogy a feleségemtől bucsút vegyek. Bár sajnáltam, de hát tehetek én róla? Ő okozta az első meghasonlást közöttünk, amely egyre nagyobb és nagyobb lett. Én már nem segíthettem rajta! Különbösen is most már teljesen lehetetlen, hogy megint összekössem magam vele; épp oly kevésbé kerülhetünk közelebb egymáshoz, mint ég és föld. Így tehát nem bucsúztam el tőle és a korcsmába mentem.

El tudják képzelni, hogy milyen érzéssel léptem be a félig összerokkadt házba? Annyi kínlás és keserűség után az Ur Isten végre mégis összehoz a pupussal. A korcsmában dől el majd a sorsunk: hiszen új életbe akartunk kezdeni. Nem került nagy fáradságomba a padlásra feljutni, mert a házacska alacsony volt és a teteje hátul szinte a földet verte. A padláson nagy nyílások voltak, úgyhogy mindent láthattam, ami lent történik. Hát ott ülök egy szegeletben és várok. A szívem rettenetesen dobog. Minden perc olyan, mintha egész esz-

Látogatás a stockholmi bohémtyán

Ahol a pénz és tudomány megfér egy hajlékban

(Stockholm, jan. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A régi Stockholm ott terül el a „hidak között” a maga zeg-zugos sikátoraival, öreg csucsban végződő sárga meg szürke házaival. Arról a régi Stockholmról szeretnék néhány apróságot feljegyezni, amelynek minden köve elmúlt századról mesélhetne, ahol már a XIII. században apró házak álltak a vár és a vártemplom árnyékában.

Amint elhagyja az ember a Vasa-hidat, mintha egy más világba jutott volna. Jobbra diszlik Stockholm legszebb háza, a lovagok palotája, Jean de la Vallées remekműve barokkstilusban, balra a régi város háza elhanyagolt, kopott épülete.

(Akadémia a börze fölött)

A csöndes börzeépületben kapott különben hajlékot a svéd királyi akadémia is és a Nobel-könyvtár. Bizony ez stockholmi furcsaság, hogy lent a földszinten értékpapírokat adnak és vesznek, míg fent a második emeleten a svéd halhatatlanok — tizennyolcan vannak — szoktak tanácskozársra összegyűlni. Igaz, hogy az Akadémiának külön kapuja van a három utcára, vagy jobban mondva sikátorra nyíló börzepalotában. A svéd Akadémia főtájkára jelenleg Axel Erik Karlfeldt, a svéd legnagyobbb élő lírikusa. Egyszerű dalamai parasztsalád sarja, aki ugyancsak büszke paraszti mivoltára és akkor boldog, ha megszabadulva a fővárostól, családjával elmehet a hegyek közé az ősi parasztházba. Karlfeldt különben mint gimnazista első dolgozatát az ottani önképzőkör számára Petőfi Sándorról írta és még mindig nagy csodálójá Petőfi kölcsészetének. A svéd Akadémiának van még egy másik furcsasága is, t. i. egy korcsmát kapott ajándékba a svédnek világhírű, 1920-ban elhunyt festőjétől, Anders Zorntól. Ez a kis korcsma is hozzátartozik a régi Stocholm még érintetlenül megmaradt hangulatához. A börzétől az ugynevezett Pap-utca vezet a németek pompás, karsu, téglavörös templomához és innen a Szent György-szobor mellett lekanyarodik egy sikátor a régi fűtécába, melyet még a középkorban Hosszu-utának neveztek el. Ennek egyik sarkán van a híres pince, a „Béke pince”, mely mióta Zorn megvette és dűledező épületét restaurálta, egyik találkozóhelye a svéd írók, művészeknek és azoknak, akik ilyen bohémek körében jól érzik magukat.

(A svéd Csokonai korcsmája)

Az „Arany béke” igazi pince, hová a földszinti sőtésen át szük kölépésőn, közben egy vasajtón át tudsz óvatosan lejutni. Kövérebb bohémek kény-

telenek oldalt fordulva óvatosan, tapogatózva leköcogni a két tágas, bolthajtásos pincefregbe, mely nincsen kifestve, hanem egyszerűen szürke cemetelt bevakolva, úgy hogy a kövek ki-kidadorodnak. Ez a pince volt Bellmannak, a svéd Csokonainak a kedves tanyája. Itt dalolta még most is népszerű bordalait a ragyogó szemű Ulla kék harisnyakötőjéről, pici lábairól, itt ünnepezték a Bacchus-rend vidám papjai és innét szállt föl minden jókedv, minden pajzán tréfa a XVIII. század végén a polgári Stockholm szűk utcáiba, hogy azután szétterjedjen az egész városban, mint a könnyű fehér füst a ködös téli estéken. Zorn, a nagy bohém, a Bellman-tradíciókat akarta feleleveníteni, midőn a meglehetősen elhagyott pincét és az elhanyagolt házat mindenestől — érte pálinkaméresi joggal — egy szép napon megvette. Azután ráköltött vagy egy félmilliót, hogy liveen visszaállítsák, éppen úgy, mint az Bellman idejében volt.

(A stockholmi bohémek)

A Béke pincéjében estéről-estére kedves vidám társaság verődik össze. Jólélre kell lefoglalni asztalt, különben nincsen egy talpalatnyi üres hely a tágas két pinceboltzat alatt. Ide nem szabad beocsátani néger muzikusokat, de fehéreket sem; fűlsiketítő dobokkal itt nem simizhetnek a stockholmi leányok, itt csak éni, inni, énekelni szabad. A törzsvendégek közé tartozik Evert Taube, a legjobb Bellman-énekes, aki esténként magával hozott gitár kísérete mellett élénkel egy-egy Bellman-dalt. De vendégek között mindig akad egy-két jó énekes vagy az Operából, vagy valamelyik más színházból és így a pince közönsége soha sincsen énekeszó nélkül.

Igy sikerült Zornnak, a svéd női test legnagyobbb művészenek megmenteni ezt a már elfeledett kis földalatti szögletet Bellman régi, vidám Stockholmjából, melyet az ideutazó idegenek, akik a Grand Hotelbe szállnak és csak a Strandvágenen sétálnak, sohasem ismernek meg. L. B.

— Életunt urileány. Tegnap délután hat óra tájban a Deák Ferenc-utca 42. szám alatt L. Rozália tizennyolc éves urileány maroszóddával megmérgezte magát. A fiatal urileány két deci erős koncentrációs maroszódaoldatot ivott meg, amely a belsőszeit teljesen összeégette. Az előhívott mentők az öngyilkos urilánynál gyomormosást alkalmaztak, majd a hozzátartozók kérésére nem szállították be a klinikára, hanem privát orvoshoz utasították további kezelés végett.

darabig felbámul és szinte egyszerre mondják: „A tetőről hull a vakolat, meg kell nézni, hogy mi van odafenn!”

A fejem szédül, a fülem zug, a szemeim előtt minden káprázik és úgy érzem magam, mintha a levegőben lógnék. Egyszerre vaskézzel megragadnak és lehajtanak a padlásról: „Isten hozott, Reb Fiske!” hallom az üdvözlést. És ott látom magam előtt a vöröshajut. Borzasztó az arcára nézni: olyan, mint a macskáké, amely éppen az egeret akarja megfojtani. Az öreg már nem is látom. Ugy látszik, odébbállott és egyedül hagyott a vöröshajual. „Na kedves barátom, — mondja a gaffikó — mondd el a viduj-t!... Amit akkor a pincében elmulasztottam, most behozom. Fajbuske nem felejt el semmit!”

A lábai elé borulok és úgy könyörgök az életemért. Nem segít. Egy kést vesz elő, szemem elé tartja és úgy gyönyörködik halál-félelmemben. A paradicsom minden gyönyörűségét neki ígérem, az örök üdvösségből is neki ajándékozom a részemel s mindent, amit csak tehetek. De ő csak pislant egyet a szemével és hallgat. Most megpróbálom a pokollal megfélemlíteni, Isten igazságával és azt mondom neki, hogy Isten megbünteti és az ártatlanul kiontott vért felelősségre vonja. Összeszorítja a fogait és felemeli a kését. Abban a pillanatban azonban, amikor már szinte átmetszette a torkom, valaki megragadja hátulról és szinte már nem is emberi hangon kiáltja: „Nem, ezt nem fogod megtenni!” A vöröshaju egész megmerevedik és körülnéz.

A pupos volt, aki megragadta.

„Kotródj innen, te aljas teremtés!” — kiáltja a vöröshaju, aki megint magához tért. — „Kotródj innen!”

(Folyt. köv. számban)

Az Uj Kelet
ság n
Szerkesztők
Felelős szerk.
Az Uj Kelet
m: gje
Előfizetési
240 le

Nemzet
nagyjelent
met f. Jiszr

Csütörtök
5685 Tévé
1925 január

a Keren
sősorban
bergi egye
az Orosz
hallgatók
Tivadar
hogy ebből
vel fog ki
hajtása. Ő
az alap le

lekedetté.
Kajemet a
intézmény
nyokban g
bibliai von
höz való r
való meg
nek zsidó

Akinek
val, akara
földből az
megfelelő
segíti a le
det, neho
Kajemet a
megek bol
nagyobb f
az ősi zsidó
jutása.

Az ala
ból, perse
bicizós
nagy föla
eredmény
zeti Alap
zsidó közt
ságában f

— Me

a zágráb
vénysek é
erős csend
dóan paras
eljött, közt
a bebörtön
is esendőrö
zárja el az
elővigyázat
hir készlet
ostromoln
kiszabadíts
szabadonbo
tizenkilenc
szervezett
igazgatóját
neveztek k
titoktartás
ügyében.

Uj

elnöke.
tegnap 318
totta meg
sen, anél
zástól.

— Kis
Bukarestből
kisenévi vá
Bivol-t, al
neveztek k

atosán, tapogatózva le-
tásos pinceüregbe, mely
szertien szürke cemettel
ek ki-kidudorodnak. Ez
a svéd Csokonainak a
nég most is népszerű bor-
ék harisnyakötőjéről, pici
chus-rend vidám papjai
ökedv, minden pajzán
a polgári Stockholmi
szétterjedjen az egész
éher füst a ködös téli
a, a Bellman-tradíciókat
meglehetősen elhagyott
at mindenestől — értve
szép napon megvette.
félmilliót, hogy híven
az Bellman idejében

stockholmi bohémek)

estére kedves vidám
e kell lefoglalni asz-
palatnyi üres hely a
Ide nem szabad be-
de fehéreket sem:
simizhetnek a stock-
linni, énekelni szabad.
Evert Taubé, a leg-
nkint-magával hozott
egy-egy Bellman-dalt.
egy akad egy-két jó
gy valamelyik más
önsége soha sincsen

svéd női test leg-
nteni ezt a már el-
tet Bellman régi,
z ideutazó idegenek,
és csak a Strand-
ernek meg. L. B.

egnap délután hat
tea 42. szám alatt
rileány maroszóda-
fiatal urileány két
szódaoldatot ivott
Ejesen összegezte.
gyilkos urilánynál
majd a hozzátar-
k be a klinikára,
ották további ke-

yszerre mondják:
meg kell nézni,

zug, a szemeim
y érzem magam,
gyyszerre vaskéz-
ak a padlásról:
allom az üdvöz-
ött a vöröshajut.
an, mint a macs-
karja megfojtani.
m. Ugy látszik,
a vöröshajuvál.
mondja a gaz-
behozom. Faj-

könyörgök az
t vesz elő, sze-
örködik halál-
nden gyönyörű-
össégből is neki
dent, amit csak
t a szemével és
pokollal meg-
és azt mondom
az ártatlanul
Összeszorítja
ban a pillanat-
e átmetszette a
lról és szinte
ja: „Nem, ezt
röshaju egész

mtés!“ — ki-
gához tért. —

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidó-
ság napilapja

Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás
megjelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre
240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.

A mai naptár

Nemzeti életünk legujabbkori mozgalmában
nagyjelentőségű dátum a mai. A Keren Kajem-
et [Jisrael (Zsidó Nemzeti alap) intézményét
léptették életbe 1902-ben ezen
a napon, azt az intézményt,
amelyet az V. cionista világ-
kongresszus a következő hatá-
rozattal teremtett meg:

Csütörtök
5685 Tévét 19
1925 január 15

A zsidó Nemzeti Alap a
zsidó nép el nem tulajdonít-
ható vagyona, célja: a zsidó
nép számára Palesztinában
és Szíriában földterületeket
vásárolni. Legfőbb érdeme
a Keren Kajemet megteremtésében el-
sősorban Hermann Schapira egykori heidel-
bergi egyetemi professzornak van, aki eleinte
az Oroszországból nyugatra került egyetemi
hallgatók között nyugalta az eszmét. Herzl
Tivadar pedig látnoki megértéssel sejtette,
hogy ebből az intézicióból és ennek segítség-
vel fog kiindulni Palesztina zsidó életének új
hajtsa. Ő volt aki életében sokat fáradozott
az alap létrehozása érdekében.

Az elhatározás csak később érlelődött cse-
lekedetté. Ma husz esztendeje, hogy a Keren
Kajemet akcióban van, de népszerűsége ez az
intézményünk olyan, mintha bibliai hagyomá-
nyokban gyökerezne. Hiszen van is benne sok
bibliai vonatkozás, mindenképp a zsidó föld-
höz való ragaszkodás, zsidó földnek zsidók által
való megművelése és az elvesztett zsidó föld-
nek zsidók által való visszaszerzése.

Akinek nincs tökéje és két keze munkájá-
val, akarataival és erejével akarja kihozni a
földből az életet, azt a Keren Kajemet, ha
megfelelő kellékek fölött rendelkezik, hozzá-
segíti a letelepüléshez. Örökbérletbe adja a föl-
det, nehogy kikerüljön zsidó kézből. A Keren
Kajemet az egzisztencia híján lévő zsidó tö-
megek boldogítását tűzte ki célul, de ezental
nagyobb feladat is hárul rá, történeti feladat:
az ősi zsidó földnek békés uton való zsidó kézbe
jutása.

Az alapot jórésben kis emberek adományai-
ból, perselyek összegeiből, lelkes fiatalok am-
biciózus gyűjtéséből teremtették elő. Ám a
nagy feladattal nincsenek arányban az eddigi
eredmények, de remélhető, hogy majd a Nem-
zeti Alap minden vonatkozásában átmegegy a
zsidó köztudatba, akkor teljes történeti nagy-
ságában fog kibontakozni.

— Meg akarták ostromolni Radics miatt a zágrábi fogházat. Zágrábról jelentik: A tör-
vényeszk épületét, amióta Radics István a foglya,
erős csendőri készültség őrzi. Az épület körül állan-
dóan parasztok tanyáznak, de sok városi ember is
eljött, közöttük nők, akik virágot akarnak bevinni
a bebörtönzött parasztvezérnek. Az épület belseje
is csendőrökkel van megszállva. Éjszaka kordon
zárja el az épület négy utcai sarkát. A fokozott
elővigyázatossági intézkedésekre a hatóságokat az a
hír készítette, hogy a horvát parasztság meg akarja
ostromolni a fogházat, hogy Radicsot erőszakkal
kiszabadítsa. A napokban letartóztatott, de már
szabaddonbocsátott Radics Vlatkót, Radics István
tizenkilencéves fiát azzal vádolták, hogy támadást
szervezett a törvényszék ellen. A fogház eddigi
igazgatóját is leváltották és helyébe új fogházigazgatót
neveztek ki. Dr. Körbler vizsgálóbíró a legszigorubb
titoktartás mellett folytatja a vizsgálatot Radic
ügyében.

— Ujra Painlevé lett a francia kamara elnöke. Párisból jelentik: A francia kamara
tegnap 313 szavazattal újból Painlevé-t választ-
otta meg elnökévé, Herriot is jelen volt az ül-
sen, amelyen az ellenzék tartózkodott a szava-
zástól.

— Kisenev város új tanácsot kapott.
Bukarestből jelentik: A király ma aláírta az új
kisenevi városi tanács kinevezését. Polgármesterré
Bivol-t, alpolgármesterré Georgescu-t és Costin-t
neveztek ki.

Román tiszték akadályozták meg Robozék letartóztatását

Nagy Károly főkapitányhelyettes tanuvallomása a Roboz-pörben

(Budapest, január 14. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) A Roboz-fivérek büntügyének mai tár-
gyalásán Nagy Károly főkapitány-helyettes
hallgatta ki elsőnek a bíróság. Nagy Károly
vallomásában elmondotta, hogy mikor Roboz
Imrét a Friedrich-kormány utasítására, mert
ugy gondolták, hogy része van az Apostol-
nyomda lerombolásában, letartóztatta, idézést
kapott a román cenzurára. A cenzurán román
tiszték jelenlétében Mezei cenzor rátámadt:

— Hogy merete ön Roboz Imrét letartóz-
tatni, aki a román hadsereg védelme alatt áll?
E kijelentésnél Roboz Béla is jelen volt.
Másnap a rendőrségen román őrzője jelent
meg, mely Roboz Imrét minden indokolás nél-
kül elvitte a főkapitányságról.

A Roboz-fivéreket később sem lehetett le-
tartóztatni, mert állandóan román tisztekkel
voltak együtt s az országot is a románokkal
együtt hagyták el. Az elnök kérdésére Nagy
Károly kijelentette, hogy a „Pesti Élet“ min-
den során meglátáztott, hogy hivatalos szócsöve
a románoknak.

Erre a kijelentésére Nagy Károlynak Roboz
Imre éles szavakkal válaszolt, mely heves szó-
váltással fokozódott s melyet az elnök többször
volt kénytelen megszakítani. Roboz Imre ez-

**— Amerikai csatahajók tartják szem-
mel a kínai forradalom fejleményeit.** New-
yorkból jelentik: Három amerikai csatahajó pa-
rancsot kapott, induljon azonnal Kinába az új for-
radalom fejleményeinek szemmel társára. Más
hajók paoancsot kaptak, tegyék meg az előkészüle-
teket az indulásra.

**— A vasuti kocsiiban felejtett milliár-
dok.** Párisból jelentik: Mentone pályaudvarán a
francia-olasz határon a vasuti tisztviselő értékes
csomagot talált az egyik elsőosztályú vasuti ko-
csiban. A csomagban 68 darab hollandi hajózás,
részvény volt, amelyek értéke körülbelül 2 millió
frank. A részvények névre szólnak: Tender & Fulz,
London. Most keresik a részvények tulajdonosát.
Lehet, hogy a csomagot valaki szórakozottságból
felejtette a kocsiában, de az is lehet, hogy lopott
holmairól van szó, amelyet a tolvaj nem mert magá-
val vinni.

— Öngyilkosság, vagy véletlenség?
Tegnap este a késő esti órákban a egyik Szent-
egyház-utcai házhoz hívták sürgősen a mentőket.
A mentők azonnal kivonultak a telefonon jelzett
házhoz, ahol egyik közismert kolozsvári ügyvédnek
van a lakása. Az ügyvéd kétségbeesett arecal
tudatta a mentőorvossal, hogy felesége a másik
szobában eszméletlen állapotban, görcsösen vonaglik.
A mentőorvos megállapította, hogy az eszméletlen
nő papaverin és valeriana keverék által meg lett
mérgezte. A mentőorvos a negyven év körüli ur-
asszonynak ellenmérget adott be, amelynek néhány
perc múlva mutatkozott a hatása is, mert az ügy-
véd felesége visszanyerte eszméletét, úgyhogy
kórházba való szállítása teljesen feleslegessé vált.
Valószínű, hogy az ügyvéd felesége véletlenségből
vette be az orvosság gyanánt használatos erő-
mérget, mert nem tételezhető fel, hogy öngyilkos-
ságot akart elkövetni, melynek okául nem lehet
magyarazatot találni.

— A gyilkos, a cigaretta és a virág.
Svájc egyik kantonjában, hol még van halálbüntetés,
gyilkosság büntetért kivégezték Clemente Bernet-t.
Ez az eset foglalkoztatta a svájci lapokat. Bernet
teljesen pénztelenül került ki a börtönből, miután
tizenhatszáz forintot lopásért. Bement egy ispán-házba,
azzal a szándékkal, hogy tovább folytatja eddigi
életét. Itt egy tizenöt éves leányt talált, az kia-
bálni kezdett, ellenszegült. Bernet erre állati módon
meggyilkolta. Pár nap múlva, hogy letartóztatták,
jelentkezett az ügyésznel, hogy mindent bevall,
csak adjanak neki egy cigarettát. Szenvedélyes
dohányos volt. A jogtudósok tanulmányozhatnák,
hogy a bűnös lelkére milyen hatással van a niko-
tin, melyet rendszeresen megvonnak tőlük. Miután a
gyilkos rágyújtott a cigarettára, váratlanul megvál-
tozott. Beszélt, beszélt, áradozott, beismerte bűnét
és egészen megtört. Hogy halálra ítélték, nem
akarta aláírni a kegyelmi kérvényt. Szelid meg-
bánásban töltötte utolsó napjait, levelet írt szüleinek
és az ártatlan áldozat rokonainak, azt kérve, hogy
gyalulatlan fakoporsójába tegyék be a leányka

után az elnök felé fordul, akitől azt kérdezi,
vajon a sok ezer atrocitásért, amit a románok
a megszállás alkalmával elkövettek, lehet-e egy
embert felelőssé tenni?

— En csak a zsidóüldözések miatt voltam
ellenzéke Friedrichnek! — mondja fennhangon
Roboz Imre.

Nagy Károly erre azt válaszolja Roboznak,
hogy soha sem volt annyi zsidóverés Budapes-
ten, mint amennyi a románok bevonulásának
első napjaiban. A román katonák a villamo-
sokról szedték le a zsidókat és megverték őket.

Nagy Károly után Botár Béla rendőrfőtanácsos
vallomása következett. Vallomásában elmondja a fő-
tanácsos, hogy mikor a kommunisták elleni nyomo-
zással bízták meg, a „Pesti Élet“ azt írta róla,
hogy zsidóvért früstököl.

Utána Nagy Győző detektívfelügyelőt hallgatja
ki a bíróság, Nagy Győző azt vallja, hogy mikor
öt felsőbb utasításra azzal bízták meg, hogy a
„Népszavá“-nál nyomozzon, Roboz Imre azzal fenye-
gette meg, hogy a románokkal meg fogja veretni.

Vozári Lajos detektív elmondja, hogy mikor
utasítást kapott Robozék megfigyelésére és letartóz-
tatására, Roboz a következő szavakkal támadt rá:

— Pffuj, pribékek, egyszer megkapjátok majd
a magatokét — és leköpte őt.

képét. A siralomházban csakrot kapott sógorától és
ez annyira meghatotta, hogy órákig sirt, a virágokra
borulva. Erősen, meg nem törve lépett az akasztófa
alá, töredelmes és bocsánatkérő szavakat intézett a
jelenlevőkhöz. Vidáman halt meg.

— Uj lelet Pompejiben. Pompejiben ma is
szorgalmasan folynak az ásások. A híres Bőség
Utján most váratlan leletre bukkantak: megtalál-
ták az ókori földmérés szerszámát, melynek mivól-
tával eddig nem voltak tisztában, minthogy a latin
renekirók sehol sem emlékeznek meg róla. Mikor
föltártak egy boltot, mely mögött a földszinten egy
mellékhelyiséget is találtak és az első emeleten két
más lakószobát, számos bronztárgy került elő, kö-
zöttük egy kereszt-alaku műszer súlyokkal, ólom-
zsinórokkal, karikákkal s egy fémhegyű rud. Sok
találgatás után rájöttek, hogy az ókori szögmérő
egyetlen meglevő példánya jutott kezükbe, a föld-
méréshez szükséges műszer. A fémhegyű botot be-
szúrták a földbe, a végére egy kiemelkedő kart
erősítettek, mely négy kart mozgat s erre ólmos
zsinórokat függesztettek. A boltban találtak ezen-
kívül számos érclemezt is, egy elefántcsont-doboz-
kát, melynek fedelén hordozható óra van s falain
a mértékegységek rajza. Semmi új sincs a nap alatt

— Gyilkosság egy bőrkabátért. Buda-
pestről jelentik: Mezőkeresztesen Kurucz Mártonné
hatvankét éves özvegyet egy huszonhét éves csa-
vargó meggyilkolta. A csavargó az öregasszony szí-
vébe kést döfött, fejét pedig vasfazékkal verte szét.
A csavargó a gyilkosságot azért követte el, hogy
az öregasszony fiának bőrkabátjához hozzájuthasson.

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya min- den színben	lei	25
F óhr-harisnya minden színben	lei	53
M uszlín harisnya divat- színben	lei	69
C érna-muszlín minden színben	lei	98
S ciemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
FÓTÉR 13
Divatkönyvekben és költőárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

KÖZGAZDASÁG

Február 2-án tartja közgyűlését az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzete

A közgyűlés után véglegesen beolvad az Ugir faosztályába. A Faegyesület akciói

(Cluj-Kolozsvár, jan. 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzete február 2-án tartja meg ezévi rendes közgyűlését. A nagyiparosok országos szövetségével történt megállapodás alapján a kolozsvári körzet ezen a közgyűlésen formailag is ki fogja mondani, hogy az eddigi Erdélyrészi Faegyesület kolozsvári körzete címen működött facsoport átalakul az UGIR faosztályává.

Mint azt már jelentettük, a közgyűlést megelőzőleg a Faegyesület választmányi ülést tart, amelyen a folyamatban lévő akciók továbbvitelét fogják megtárgyalni. Ezek az akciók az UGIR bukaresti ügyvezetőségének támogatásával vannak folyamatba téve és részben már eddig is eredménnyel jártak, amennyiben a CFR. január 1-ére tervezett tarifaemelésének meggátolásával sikerült elérni, hogy a 12 csoportba való szállítási osztályozás folytán a tömegárakat és így a faneműket is meg

Februárban lesz az utódállamok pénzügyi konferenciája. Jelentettük már, hogy a volt osztrák-magyar monarchia utódállamai a jövőteli bizottság felhívására január 23-án Bécsben konferenciára ülnek össze. A pénzügyi konferencia célja a volt osztrák és magyar államok államadósságai címleteinek megállapítása, amelyeket az utódállamok lebélyegeztek. Ennek alapján meg fogja állapítani a konferencia, hogy a lebélyezett címletekből az egyes utódállamok mennyit kötelesek átvenni.

Ferenczi Adolf temesvári kereskedő kényszerregezési ügye. Temesvárról jelentik: Ma tárgyalta a törvényszék Ferenczi Adolf, a Józsefvárosi Népáruház tulajdonosának kényszerregezési ügyét. A tárgyaláson a hitelezők többsége elfogadta a felajánlott 50 százalékos kvótát, de kikötötték, hogy a kényszerregezés tartama alatt a hitelezők egy megbízottja ellenőrizze a cég üzletmenetét. A törvényszék e hét végén dönt a hitelezők kívánsága fölött.

A mai valutapiac

A mai napon sem változott a devizapiac. A kínálat mindenben felülmulta a keresletet. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 367-370, magyar korona 375-380, cseh korona 578-580, francia frank 1050-1045, svájci frank 3740-3745, dollár 193-194, angol font 925-930, olasz lira 815-820.

Valutapiac január 14-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1046-00, Berlin —, London 929-00, Newyork 193-75, Róma 818-00, Zürich 37-50, Bécs 27-25, Prága 585.

Bukarest. Valuták: Napoleon 730-00, márka 44-50, leva 133, török lira 105, font sterling 925, francia frank 1075, svájci frank 38-00, olasz lira 820, drachma 325-00, dinár 300-00, dollár 191-50, lengyel marka 35-50, osztrák korona 28-50, magyar korona 26-50, cseh korona 575.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123-436—123-436, Amsterdam 209¹/₈—209¹/₈, Newyork 518-50—519-25, London 2471-50—2471-00, Páris 2770-00—2770-00, Milánó 2155-00—2157-00, Prága 1555-00—1555-00, Budapest 71-75—71-75, Belgrád 840-00—840-00, Bukarest 265-00—265-00, Varsó 100-100-00, Bécs 72-85—72-85.

Párisi tőzsde: Bukarest 960-00, Zürich 361-00.

DÉRI LAJOS szücsmester
Str. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Dusan felszerelt raktárban az idő előrehaladottsága miatt
mélgen leszállított árak!

Lloyd 2939

fogják védeni az elviselhetetlen tarifaemelésétől. A vasuti kocsiutalások és dirigálások körül észlelt visszaélések nyílt leleplezésével sikerült e téren valamelyes javulást elérni.

Tekintettel arra, hogy a négyes miniszteri bizottság december 27-iki ülésén a faanyagok kiviteli vámjának revízióját a pénzügyminiszter is szükségessé tartotta, akció indult az irányban, hogy a javaslat megtételére utasított hármias bizottság a fővámbizottsággal együtt a fakivitel tényleg elősegítő javaslatot terjesszen a minisztertanács elé. Ugyancsak sürgetni kívánja a választmányi ülés a CFR-nél a szállítási likvidációból még ki nem fizetett fakturák azonnali kiegyenlítését.

A tőkezsora ellen indítandó erőteljes akció bevezetésének módjait is tárgyalni fogja a választmány, mert a 35-40 százalékos kamatláb rendszeresítése mellett lehetetlenné válik mindennemű termelés.

Üzemben lép a csehszlovák jegybank. Prágából jelentik: A kormány elhatározta, hogy a bankhivatal ügykörét a jegybankra ruházza át. A mostani érték megmarad és nem térnek át az arany alapra. Az első lépés ehhez a jegybankról szóló törvény novellája. Az arany alapra vonatkozó rendeleteket megváltoztatják, úgy hogy a bankjegyeket mai értékükben fogják kibocsátani.

A Közvetítő Bank kényszerregezési ügye. Szatmárról jelentik: A fizetésképtelenné lett szatmári Kereskedelmi és Közvetítő Bank Rt. kényszerregezési ügyében a törvényszék tudvalevően elrendelte a kényszerregezési eljárás megindítását. A bíróság most közzétette, hogy a hitelezők február 21-éig jelenthetik be követeléseiket a törvényszéknél, amely február 27-én tartja meg a tárgyalást a hitelezőkkel.

Egy temesvári textil-cég kényszerregezési ügye. Temesvárról jelentik: Sztojka és Krémer temesvári textil-cég kényszerregezési eljárás megindítását kérte a törvényszéknél. Hitelezőinek 50 százalékos kvótát ajánlott fel. A temesvári törvényszék január 26-ára tüzte ki a kényszerregezés tárgyalását.

Teljesen beszüntették a szőnyeg-behozatalt. Bukarestből jelentik: A gazdasági tanács a pénzügyminisztériummal egyetértőleg elhatározta, hogy a jövőben mindennemű szőnyeg-behozatalt az országba megtiltanak. Egészen kivételes esetekben szőnyegek csupán a pénzügyminisztérium írásbeli engedélye alapján importálhatók.

Forgalomban maradnak a papír egy- és kétlejesek. Az „Argus” írja: A pénzügyi kormányrendeletet küldött szét, amely szerint a papír egy- és kétlejesek továbbra is forgalomban maradnak. Az új rendelkezés értelmében a Banca Nationala további intézkedésig elfogadja a fenti címletű papírlejeseket, de azokat nem fogja újból kiadni, hanem helyettük érepenzt ad ki.

Iritz Mór kényszerregezési ügye. Megírtuk, hogy a karánsebesi törvényszék kényszerregezési eljárást indított Iritz Mór kereskedő ellen. A hirdáshoz most azt az információt kapjuk, hogy Iritz Mór nem karánsebesi, hanem bozovici kereskedő.

Cipész- és szabómesterek szaktanfolyama a kamaránál. A kolozsvári kereskedelmi és iparkamaránál csütörtökön délelőtt

10 órakor veszi kezdetét a szabó- és cipész-mesterek szakoktató tanfolyama. A tanfolyamon, amely négy hétig tart, hat vidéki kiküldött vesz részt, akik azután műhelyükben tovább képezik az ottani segédeket és munkaadókat. A kolozsvári mesterek közül korlátlan számban vehetnek részt a tanfolyamon, amelyet technológiát végzett elsőrangú szakemberek vezetnek.

Az Országos Malomipari Szövetség a rekvirálás ellen. Bukarestből jelentik: A romániai Országos Malomipari Szövetség gyűlést hívott egybe Bukarestbe a gabonarekquirálási rendelet és az integrált buza életbeléptetése ellen. Az értekezleten az erdélyi és bánági malmosok is képviselve voltak és élénk tárgyalások indultak meg. Értékezletet tartottak ugyanakkor a bukaresti pékek is, ahol szintén jelen voltak erdélyi és bánági kiküldöttek. A pékek elhatározták, hogy megvárják a malmosok értekezletének határozatait és addig felfüggesztik tárgyalásaikat.

Egy nap alatt tizenegy fizetésképtelenség Budapesten. Budapestről jelentik: Egyre nagyobb méreteket ölt Budapesten a fizetésképtelenségek lavínája. A hitelezői védegyelet tehetetlenül áll a ragállyal szemben. Tegnap újabb tizenegy cég kérte a kényszerregezési eljárás megindítását a törvényszéknél.

Ujból kapható — Szabó Imre:

Piros Zubbony

Ára 25 lej és portó

Szállítja az Uj Kelet könyvosztálya

„Express”

Auto garage Atelier mechanic

Calea Victoriei 99. Cluj

Elvállal a ruó és mindennemű mechanikai szakmába vágó javításokat, villany- és gázmotor szereléseket. — Mindenkor bérautó szolgálat.

Főuri és más magánbirtokból származó
műtárgyak és régiségek

1925 január hó kiállítására előadási megbízások csak 1925 január 15-ig vesz fel az „Árta” Cluj, Strada Avram Iancu 3. Petőfi-u.

SUCHARD
KAKAO
FELÜLMULHATATLAN

TEÁSKONNA

„tartalomdus”

AZÉRT LEGOLCSÓBB ÉS EGYUTTALÁ
LEGFINOMABB TEA HASZNÁLATBAN

A száműzött és újra kísértő érettségi vizsga

Angelescu miniszter ur elhatározta, hogy visszaállítja az érettségi vizsgát, mert úgy érzi, hogy amióta nincs érettségi vizsga, azóta lezűllött a középiskolai nevelés nívója Romániában. Szép, hogy a miniszter urnak szíven fekszik a középiskolák nívója, de az, hogy éppen az érettségi vizsgát visszaállításával akarja szanálni a középiskolát, ugyanolyan mintha a tifuszbetegséget ráolvasással akarnák gyógyítani. Új rosszat régi rosszal gyógyítani legálább is — anakrónizmus. Esetlen dolog arra is hivatkozni, hogy a nagy tehetségek mindig rossz lábon állottak a középiskolával, mert a középiskolák tanítási rendszere Európaszerte sablonizál, ismeret-halmazatot töm a nebulók fejébe, ahelyett, hogy az intelligencia, az egyéni kezdeményezésre való hajlam fejlesztésére törekedne.

De ettől eltekintve is, a minden különösebb képességek nélküli tanulók szellemi fejlesztését sem mozdítja elő az érettségi vizsgák visszaállítása, mert hiszen az érettségi vizsgát inkább improvizált kérdések jegyében folyik le s keretében rendszerint épp olyan kérdésekkel gyötrik meg a tanulókat, melyekre azok zavaruk, vagy idegességük, legtöbbször félelmük miatt nem tudnak megfelelni. Igen sokszor megtörtént, hogy átlagos szorgalmu tanulók az érettségi vizsgán elbuktak, szemben azokkal, akik egész középiskolai pályafutásukon nem tanultak, iskolát kerültek, de az érettségi vizsgára úgy-ahogyan elkészültek s szerencsés véletlen folytán olyan kérdést kaptak, melyre meg tudtak felelni.

Valójában: a középiskolának nem is volna más feladata, mint az, hogy előkészítsen az életre s az ismeretek konglomerátumából annyit verjen bele a tanuló fejébe, amennyire azoknak a világban való helyes orientálódáshoz, a további önképzéshez, a szellemi kultúra elmélyítéséhez szükséges. A tények azt igazolják, hogy a középiskola minden feladatának megfelel, kivéve ezeket. Az egyetemen számos kollégámnál tapasztaltam, hogy bár jó és jeles érettségivel jöttek ki a középiskolából, az önálló szellemi munka területén lemaradtak, mert csak betitengerek maradtak meg agyukban, az intuíció és egyéni iniciativa minden képessége nélkül.

Az „általános műveltség” jelszava már régen megbukott. A műveltség illúziója mögött inkább általános zavar húzódott meg, az ítélőképesség hiánya, mely melegágya lett azoknak a tévtanoknak, melyekből az egyetemi zavargások merítették táplálékukat.

A középiskolai nívó lecsökkenése tehát inkább szociális, mint formai kérdés, melyet az érettségi vizsga volna hivatva reorganizálni. A háboru után következő idők gyilkos amoralitása, mely részben a szülők gazdasági nyomorának folyamánya, a középiskola padjaiba is befészkelte magát. Meglazult a fegyelem, mert megromlottak az intellektuális pályák anyagi és erkölcsi kilátásai. A fokozódó pauperizmus mindjobban teszi fölöslegessé a tömegek szellemi és kulturális szükségletét. Ennek aztán természetes velejárója, hogy a tudományos pályák elvesztették varázsukat. A középiskola koráért diákjai nagyon is jól tudják azt s jól ismerik azokat a veszélyeket, melyek a mai labilis viszonyok között várakoznak rájuk.

Ezért meddő feladat a kórokozó bacillust formák alkalmazásával elűzni próbálni. Új vexaturákkal nem lehet megkedveltetni a tanulást, a tudomány iránti szeretetet, ezekkel csak elrettenteni lehet. A tanárság anyagi helyzetén kell javítani, a tanárképzést kell elsősorban reformálni ahhoz, hogy a középiskolai oktatás nívója emelkedjék. Mert a jó tanárnak a jó bírónak kell hasonlítania, aki nem a holt betűt alkalmazza, hanem a lélek redőiben kutat. Igaz, ez a mai tömegtanítás mellett nagyon súlyos feladat. De kellő felkészültséggel, lélektani ismerettel és intuícióval megvalósítható.

Egészséges, érzelmességnélküli kiválasztásra van szükség, mely a tanulókat nem magolási képességeik szerint klasszifikálja, hanem értelmesség, erkölcsi derékség, rátermettség szerint. Ehhez pedig nem vizsgák, nem érettségi vexaturák kellenek, hanem a fiatal emberi lelkek és szívek megértése; analitikus szellem, mely a tények mögé lát, a szociális vonatkozásokat ismeri fel s ezeknek mérlegetése után hozza meg ítéletét. És főleg: féltő gondolat kell vigyázni arra, hogy a fertőzött kor gyűlölet-szelleme, erkölcsi kétesértékűsége, konvencionális hazugságokból táplálkozó képmutatása; könnyelműsége és felelőtlenége a középiskola falai közé ne

találjon utat. Mert — sajnos — napjainkban utat talált. Az utca és részben a tanerők útján. És ez okozza azt, hogy a középiskola nívója leromlott. A kórokozó bacillusok szérumát kell megtalálni tehát, nem pedig kuruzsló módszerek feltámasztásával kell a bajon segíteni. A kórokozó bacillus pedig: az a társadalmi és gazdasági destrukció, mely napjainkban az utcán keresi érvényesülését, ahelyett, hogy a laboratóriumok és könyvtárak csendjében keresné!

Salamon László

Az erdélyi sváb párt csatlakozott a liberális párthoz

Bukarest, január 14. Tegnap délután az erdélyi sváb párt képviselői megjelentek Bratianu Jonel miniszterelnöknel, akivel közölték, hogy pártjuk csatlakozik a liberális párthoz.

A „Viitorul” — beszámolva a liberálisoknak erről a sikeréről — hangsúlyozza, hogy ez a kormány liberális kisebbségi politikájának köszönhető, amely a következő formulában foglalható össze: A kisebbségeknek egyenlő jogaik vannak az összes többi állampolgárral, de nem lehetnek sem külön köteleességeik, sem külön privilégiumaik. A kisebbségek nem alkothatnak államot az államban, hanem fejlődésüket az egységes román állam keretében kell keresniük. Ezzel ellentétes akciók ártanak az államnak és a kisebbségeknek is.

Amerika el fogja ismerni Szovjetországot!

Moszkvában Borah szenátor politikai győzelmének tekintik Hughes visszalépését

(Newyork, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Moszkvai jelentés szerint orosz politikai körökben Hughes amerikai külügyi államtitkár visszalépését Borah szenátor nagy győzelmének tekintik az orosz kérdésben. Moszkva reméli, hogy az új államtitkár kinevezése után rövidesen megkezdődnek a tárgyalások Amerikával, kapcsolatban az angol-orosz tárgyalások újrafelvételével.

Borah szenátor, a szenátus külügyi bizottságá-

nak elnöke ma a hírlapírók előtt kijelentette, hogy kívánja Oroszország elismerését és azt hiszi, hogy az új külügyi államtitkár ebben az irányban fog működni. Reméli, hogy a tárgyalások már a tavasz folyamán megkezdődnek.

Hughes távozását a többi miniszter kicserélése jelének tekintti. Coolidge elhatározta, hogy a kormányban saját párthíveit helyezi el, akikkel politikai együttműködése biztosítva lesz.

Törvényhozási uton kell szabályozni a zsidó hulla-ügyet

Az „Universul” ankétja és a közoktatásügyi miniszter határozata

(Cluj-Kolozsvár, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A diákmozgalmak időszaki stagnálásának napjaiban az érdekelt körök mindannyiszor gondoskodnak arról, hogy a problémát állandóan felszínen tartásuk. A lapok — természetesen a hivatalos és félhivatalos antiszemita orgánumokról van szó — ilyenkor terjedelmes ankétokat rendeznek a diákmozgalmak okairól. Minthogy ilyen ok igen kevés van, egészen természetes, hogy a diákmozgalmak lehangosabban hirdették „oka” átlag három-hónaponként újra és újra felbukkan az említett sajtóban.

Ez a többszörösen megvitattott ok: az ugynevezett zsidó hullák ügye, amelyről mi már számtalanszor mondtunk el véleményünket. Legutóbb az óvatosan antiszemita napilap, az „Universul” dobta szönyegre ezt a kérdést. Ezúttal azonban a kíséret nem a legjobban sikerült, mert a meginterjúvolt professzorok igen felvilágosodott és liberális véleményeket hangoztattak.

A bukaresti orvosi fakultás anatómia-professzora, dr. Rainer Theodor, akinek véleménye a legilletékesebb ebből a szempontból, kijelentette, hogy a hullahiány egyáltalában nem a zsidó hullák kérdésével, hanem a hullaelletés rendszertelenségével van összefüggésben. Rainer professzor véleménye szerint a boncolásoknál semmiféle fennakadás nem volna, ha a vidéki kórházak a vasutal karöltve gondoskodnának arról, hogy a hozzátartozók nélkül elhalnak hullái az anatómiai intézetbe kerüljenek.

Toma Jonescu, a világhírű sebészprofesszor az „Universul” munkatársa előtt eszkalációját fejezte ki, hogy a diákság egy része a hullák adminisztratív kérdésével foglalkozik, holott ehhez semmi köze sincsen.

— Mert — mondotta a professzor — ilyenformán elő kellene írunk, hogy az ortodoxok ortodox, a katolikusok katolikus, a zsidók zsidó, a mohamedánok török, a szabadgondolkodók pedig ateista holttesteket kötelesek szállítani, ha pedig nem tudnak, akkor nem tanulhatnak.

A kérdésre a harmadik választ a budapesti egyetem egykori tanára, az ősz Babes professzor adta meg, aki három évtized óta a bukaresti egyetemen adja elő a korélettant. Babes professzor leszögezte, hogy felvilágosodott ember számára nincs annak fontossága, ha a keresztények zsidó hullát, a zsidók pedig keresztény hullát boncolnak. Babes professzor még azt is elmondotta, hogy a zsidó diákok a presszió hatása alatt több ízben intervénáltak a zsidó

hitközségeknél, de hullagyártásra, vagy hulla vásárlásra senkit sem lehet kényszeríteni.

A fenti nyilatkozatokból kitűnik, hogy az „Universul” enyhe izgatási kísérlete ez egyszer esődöt mondott. Annyit azonban mégis elért a lap, hogy a közoktatásügyi miniszter értekezletet hívott össze, hogy a szönyegen fekvő problémát „elintézzék”. Ez az elintézés, amelyről egyébként már tegnapi számunkban hírt adtunk, abból állott, hogy a miniszter hullákat kért a zsidó szervezetek képviselőitől; a hitközségek képviselői megígérték a nem reklámolt hullák kiadását, a miniszter pedig leszögezte, hogy mindaddig, míg nem lesz megfelelő számú zsidó hulla, a zsidó diákok nem boncolhatnak.

Nem tagadjuk, mi a legkevésbé sem vagyunk meglegedve ezzel az elintézési móddal. Végtére is nem lehet parancsot adni arra a zsidó hitközségeknek, hogy elegendő hullát szállítsanak, mert gyilkolni mégsem fog senki sem menni.

Az Uniunea Evreilor Romani parlamenti képviselője, dr. Stern Adolf már hónapokkal ezelőtt kérte egyik parlamenti felszólalásában, szavazzanak meg egy törvényt, amely az összes kórházakat kötelezi arra, hogy a hozzátartozók nélkül elhaltak holttestét adják ki az anatómiai intézeteknek. Ha ezt a törvényt megszavazták volna, úgy az ominózus zsidó hullagyártás már régen lekerült volna a napirendről, mert az összes hozzátartozó nélküli hullák boncolásztalra kerültek volna. Pontos adatokat nyerhetett volna mindenki a zsidóságnak e téren való „teljesítőképeségéről” és minthogy a törvény rendelkezésének értelmében minden nem reklámolt zsidó hulla a boncolásztalra került volna, senkise támadhatott volna rá a zsidóságra ezzel a jelszóval: adjatok több hullát.

A kért törvényjavaslatot a parlament értetetlen okokból nem tárgyalta; holott a megoldásnak ez lett volna az egyetlen lehetősége, mert mindaddig, míg ez meg nem történik, a zsidó hullagyártás örök vöröspoztító marad.

— Mára várják a Luther-kormány megalakulását. Berlinből jelentik: Mára várják a Luther-kormány megalakítására vonatkozó végleges döntést. A demokraták és a szocialisták éles ellenzéki álláspontot foglalnak el egy csupán nacionalistákból álló kormánnyal szemben. A lapok szerint Luther kabinetalkotása esetén formális kötelezettséget fog vállalni a külföldi obligációk pontos teljesítésére.

Személyi változások a Román Operánál

Miért vált meg Szabó Zoltán az operától

(Cluj-Kolozsvár, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Román Operaháznál ismét személyi változások vannak, melyeknek háttérében súlyos érdekösszeütközések és személyi torzalkodások húzódnak meg. A tegnapi nap folyamán Szabó Zoltán, az operaház baritonistája vált meg az operától, nem éppen kellemes formák között. Az operaház egyik énekesnője: Nestorescu asszony egy hónapra szintén eltávozott az operától. A megvált Szabó Zoltán helyébe az operaház igazgatója dr. Tiberiu Olariu szerződtette le.

Érdekes, hogy a Román Opera vezetését a román lapok szenvedélyesen támadják. Így a „Voința Ardealului” Bayreuth Popovici igazgató ellen súlyos természetű adatokat tesz közzé, melyek főleg az igazgató magánéletére és egyes nőtárgaival szemben tanúsított magatartására vonatkoznak. A cikk címe: „Opera și immoralitatea” s többek között az van benne megírva, hogy Popovici kergette halálba az operaház egyik nemrégiben öngyilkossá lett nőtárgját.

A szenvedélyek most, Szabó Zoltán távozásával ismét fellángoltak s igen sokan akadnak, akik Szabó Zoltán távozását kizárólag az igazgató rovására írják.

Munkatársunk felkereste úgy az operaház vezetését, mint Szabó Zoltánt, hogy náluk a konfliktusra vonatkozólag beható tájékozódást szerezzen.

Az operaház vezetősége érdeklődésünkre a következő felvilágosítást adta:

— Szabó Zoltán távozása kizárólag az ő egyéni magatartására vezethető vissza. Szabó Zoltán kijelentette, hogy Telramund szerepét nem akarja elénekelni, mert 7000 lejes fizetése fejében ezt nem kívánhatják tőle. Ezzel nyílt szerződészegést követett el, annál is inkább, mert két éven át már nagy sikerrel énekelte ezt a szerepet, lemondása tehát nem volt indokolt. Eppen Popovici igazgató volt az, aki Bretánnal szemben Szabó Zoltánra osztotta ki ezt a szerepet, mert felismerte rátermettségét. Intrikáról tehát nem lehet szó, mint azt Szabó Zoltán igyekszik feltüntetni, ez vele szemben senkinek sem állott érdekében. Telramund szerepét most Saveanu urra osztottuk ki s rövidesen Tiberiu Olariu dr. is énekelni fogja, aki a legjobb bécsi mestereknél tanult.

Szabó Zoltán, az operaház volt baritonistája ezzel szemben a következőket mondotta munkatársunknak:

— Igaz, azt mondtam, hogy a Telramund szerepe nem nekem való, mert én az olasz iskola előírásai szerint tanultam s a wagneri énekléshez nem értek. De azért a kiírt próbákön mégis résztvettem, amit a próbakönyvben tett aláírásom is igazol. Annál jobban megdöbentem, mikor Constantin Pavel közölte velem, hogy már nem vagyok tagja az operának. Hiszen legfeljebb fegyelmi vétségéről lehet szó, de még azt sem követtem el, mert a próbákön résztvettem. Máról-holnapra nem lehet egy általmi színházból senkit sem kidobni. Természetesen: az operához most már akkor sem megyek vissza, ha a szépművészeti miniszter azt elrendeli. Én csak azt követelem, hogy a nekem járó összeget fizessék ki. Egyébként: az a hallatlan eljárás, melyet velem szemben gyakoroltak, csak egyik láncszeme annak az intrikai permanenciának, mely Grozavescu és a többi kiváló énekesek távozására vezetett. Azt hiszem, én is hálás leszek még az opera direktiójának ezért az elbocsátásért, mert kényszerülve leszek Bécsben és más nagyvárosokban szerencsét próbálni. Addig is, míg ez megtörténik, koncerteket fogok adni és fellépek vendégként a Magyar Színházban.

Természetesen: a konfliktusban mi sem pro, sem kontra nem foglalunk álláspontot, csupán a felek véleményeit regisztráljuk. Mint az igazgatótól értesülünk, a kolozsvári Román Opera csak márciusig tart itt szeszt, aztán Csernovitzba és Jasiba megy vendégszerepelni s egész őszig nem lesznek előadások. Szó van arról ugyan, hogy a bukaresti opera Erdély nagyobb városaiba, így Kolozsvárra jön vendégszerepelni s itt azokat az operákat adja elő, melyeket a kolozsvári opera nem hozott színre.

Zsidó gyarmatosítás Ukrajnában

Zinovjev állást foglalt a vallásellenes propaganda ellen

(Berlin, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Moszkvából ideérkezett jelentések mostanában számolnak be annak a szövetkezetnek a működéséről, amelynek feladata a zsidók mezőgazdasági kolonizációját elősegíteni. A szovjet-kormány különösen Ukrajnában nagy figyelemmel kíséri e szövetkezet munkáját és legutóbb felküdte a földmívelésügyi népbiztossághoz azokat az adatokat, amelyeket a szövetkezet a letelepítés körül végzett tanulmányai során egybegyűjtött.

A kormány követeli az adatoknak január végéig való beszerzését. Ha majd regisztráltak azoknak a zsidó igénylőknek a névsorát, akik városukból a falvakba akarnak menni és így mezőgazdasági munkálatokkal kívánkoznak foglalkozni, akkor a kormány ki fogja jelölni azokat a területeket, ahol kollektív alapon foglalkozhatnak mezőgazdasággal. A kormány Charkov és Jakaterinoszláv környékén ezidén három ezer zsidó családot akar letelepíteni. Az új kolonistákkal szemben a kormány az a feltétele, hogy minden farmer egy meghatározott összeget tartozik befizetni a szövetkezet pénztárába. Ennek ellenében részese a gazdasági felszereléseknek és az igás jószágoknak.

Zinovjev elítéli a vallásellenes propagandát

Berlini jelentés szerint Oroszországban mostanában sokkal többet beszélnek Zinovjevnek egy, a vallást érintő intézkedéséről, mint arról a harcról, amely közötté és Trockij között folyik. Grigorij Zinovjev, a harmadik internacionálé vezetője és a kommunisták egyik legradikálisabb vezére „állj meg”-et kiáltott azok

felé, akik még mindig éles harcot folytatnak a vallás ellen. Egy nemrégiben tartott beszédében Zinovjev a következőket jelentette ki:

— Országunk parasztország — mondotta. A lakosság nagyrésze tudatlan és parasztjaink sokat szenvednek manapság a drágaság miatt. Nem vagyunk abban a helyzetben, hogy megengedhessük magunknak a valláselleni háború luxusát. A mindenható Isten ellen majd akkor fogjuk megindítani rohamunkat, ha majd eljön annak az ideje. Meg fogjuk tenni megfelelő módon, de egyelőre sokkal nagyobb gondjaink vannak: mindenekelőtt és mindenekelőtt a parasztok felszabadítása mellé megszerezni a paraszt számára az anyagi jólétet. Biztos vagyok benne, hogy le fogjuk győzni a vallási baliteleteket, de erre csak akkor lesz megfelelő atmoszféra, ha az emberek a napi gondok alól mentesíttetnek. Amíg ez nem következik be, mindaddig legyünk nagyon óvatosak a vallásellenes propagandáink gyakorlása közben, mert többet árthatunk, mint használhatunk az ügynek.

Nevelőmunka a vallás ellen

— Olyan hírekkel jönnek hozzánk — végezte beszédét Zinovjev — hogy fiatal kommunisták kigunyolják a vallásos embereket. Sőt akadnak olyan csoportok is, akik istentisztelet alkalmával szinte megrohanják a templomokat és így zavart okoznak. Ezt az eljárást csak elítélhetem. Még akkor is, ha majd teljes erővel megindul a vallásellenes kampány, nem lesz szabad majd ilyen eszközökkel fellépni. A valláselleni harcot a nevelés eszközeivel fogjuk megvívni, nem pedig izléstelenséggel és erőszakkal.

A Léderer házaspár régi büneinek nyomában

Számtalan gyilkosság gyanúja terheli a házaspárt. Napfény derült Lédererné előéletére

(Budapest, január 14. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egyre nagyobb hullámokat vet fel Léderer Gusztáv csepeli csendőrfőhadnagy és felesége szexuális bűnténye. A rendőrség, amely nagy készültséggel fogott hozzá a nyomozáshoz, olyan adatok birtokába jutott, amelyek bizonyossá teszik, hogy

a gyilkos házaspár lelkiismeretét nemcsak ez az egy bűntény terheli.

Igy az „Esti Kurir” arról adott hírt, hogy Léderer főhadnagy volt az, aki azt a katonai automobil vezette, amellyel Somogyi Béla szerkesztőt és Bacsó Bélát, a „Népszava” munkatársát annakidején elhurcolták. Ezt a hiradást azonban később megcáfolták.

A nyomozás során kétségtelenül beigazolást nyert, hogy Léderer Gusztávné, akit leánynevével Schwarz Máriának hívnak és aki tiroli német származású, apja pedig egyszerű vasúti bakter volt, leánykorában Pozsonyban, Bécsben, Prágában és különböző garnizonokban kasszirnősködött és Lédererrel már annak diákorában viszonya volt, de ugyanakkor másokkal is folytatott viszonyt. A rendőrség Léderernét kasszirnősködése idejéből egy Pozsonyba érkezett idősebb bécsi ur eltűnésével gyanúsítja.

A budapesti főkapitányságon ma vallomástételre jelentkezett Zsigmond Gyula nyugalmazott rendőrkapitány. Zsigmond azt a gyanúját közölte, hogy

Boros István butorgyári igazgató eltűnésében Léderernek része volt.

Borost tudvalevőleg 1921-ben gyilkolták meg és a Dunába dobták. Gyanúja onnan ered, hogy Boros halála előtt eldicsekedett előtte, miszerint egy katonatiszt szép szöke feleségével folytat viszonyt. Kévéssel ezután kifogták a Dunából Boros holttestét.

Léderer bűntényét a miskolci honvédtörvénytörvények fogja tárgyalni, mert Gyöngyösről, ahol az ottani csendőrségnél szolgált, csak ideiglenesen vezényelték Csepelre. A tárgyalásig a gyilkos főhadnagy a Margit-köruti katonai fogházban marad.

A rendőrségről ma szállították át tolonkocsin az ügyészre Léderer Gusztávnét és Léderer Sándor bankhivatalnokot, akivel szem-

ben beigazolást nyert a bűnpártolás büntette. Az átszállításnál óriási tömeg gyűlt a főkapitányság Zrínyi-utcai épülete elé, úgy hogy nagyszámu fegyőröket kellett kivezényelni a rend fenntartására.

Lédererné átszállítása közben olyan kihívóan viselkedett, hogy a tömeg indulatosan tüntetett ellene és csak nehezen lehetett a meglincseléstől megóvni.

A gyilkos asszony utolsó kihallgatása alkalmával ugyancsak kihívóan viselkedett és az azelőtt tanúsított megbánásnak már nyoma sem volt. Radolcsai rendőrkapitányt, aki az asszony kihallgatását vezette, azzal fenyegette meg, ha egy-két év múlva kiszabadul, gondja lesz rá, amiért erélyes hangot használ vele szemben, amikor hazudott. A rendőrségen akkor már együtt voltak azok az adatok, amelyek igazolták, hogy Lédererné Pozsonyban, Bécsben, Prágában és kisebb garnizonokban kasszirnősködött Schwartz Mici és Stein Mici néven.

A pozsonyi rendőrség a budapesti főkapitányság megkeresése alapján nemcsak az eltűnt bécsi öreg ur eltűnésével kapcsolatosan indított nyomozást, hanem Kopicsék altábornok eltűnése ügyében is, aki néhány évvel ezelőtt eltűnt és Léderernének Pozsonyban lefoglalt leveleiben gyakran szerepel. A pozsonyi rendőrség már eddig is megállapította, hogy Lédererné általában és gyakran használt hamis neveket, így Malvina Stein, Edle von Regensburg neveket is használta. Ugyancsak megállapította azt is, hogy Léderernének házassága előtt törvénytelen gyermeke volt, amit kihallgatása alkalmával elhallgatott.

Ujabb jelentések szerint a főkapitányságon egyre több adat gyűlt Léderer főhadnagy ellen. Vallomások vannak arról, hogy a kommün után Dunaföldváron egy terrorcsoport élén sajátkezűleg felakasztotta a Korona-szálló tulajdonosát és egy Stein nevű kereskedőt. Csepelen ugyancsak három embert akasztatott fel abban az időben.

— Mussolini fogadta Rómában Károly trónörökösét. Rómából jelentik: Mussolin ma fogadta Károly román trónörökösét, aki átutazott a római pályaudvaron.

Az
vele szem
séibe h
H. Gr

1925 január 15

ában

ellen

rcot folytatnak a tartott beszéd- jelentette ki? g — mondotta. és parasztjaink drágaság miatt. etben, hogy meg- álláselleni háboru ellen majd akkor at, ha majd eljön tenni megfelelő gyobb gondjaink mindenkifölött a megszerezni a életét. Biztos va- gyozni a vallási kor lesz megfelelő napi gondok alól következik be- ovatosak a vallás- lása közben, mert atunk az ügynek.

sa a valás ellen

hozzánk — vé- hogy fiatal kom- lások embereket. is, akik istentisz- hanják a templo- t. Ezt az eljárást s, ha majd teljes es kampány, nem sikkkel fellépni. A szközeivel fogjuk lenséggel és erő-

heinek

erné előéletére

pártolás büntette. g gyült a főkapí- elé, ugy hogy ett kivézenyelni a

zben olyan ki- a tömeg indula- csak nehezen stól megóvni.

kihallgatása alkal- viselkedett és az nak már nyomá apitányt, aki az e, azzal fenyegette szabadul, gondja hangot használt t. A rendőrségen t. az adatok, ame- erné Pozsonyban, arnizonokban kasz- Stein Mici néven. budapesti főkapí- nemcsak az eltűnt solatosan indított altábornok eltű- évvel ezelőtt el- yban lefoglalt le- pozsonyi rendőr- a, hogy Lédererné hamis neveket, n Regensburg ne- k megállapította zassága előtt tör- t kihallgatása al-

főkapitányságon főhadnagy ellen- y a kommun után at élén sajátke- szálló tulajdono- skedőt. Csepelen sztatott fel abban omában Károly ik: Mussolin ma ököst, aki átuta-

Külföldi

Író-, nyomó-,

Telefon 225

Cluj, Str. F. David

No 16.

csomagoló-papírost

raktárról szállít Ferencz Mendel

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A színházi iroda közleményei

A párisi lány. Maurice Tvaia szellemes muzsikájú operettejének, melynek sövegét Bousquet és Falk írták, pénteken este 1 sz a bemutatója. A kitűnő humoros ezöveghez simuló zene a legkelle- mesebb szórakozást fogja nyújtani a publikumnak. Maurice Ivain ma Páris és Béc leg edveltebb muzsikusa a nap kb-n mutat-ák be a Ta Bouch ope- retet Béc ben és ez az új operette is, miként a Párisi Lány, valőszinűleg sok száz előadást fog meg-ani. Izó Miklós rendezi és Bródy Miklós dr. dirigálja a zenekart. A vezető szerepeket Zöld- helyi Anna, Néményi Lili, Erényi Böske, Miklósy Marit, Bányász István, Flatta G za és Leövey L ó fogják játszani. A szombati esti második elő- adás az éjjeli preméere való tekintettel, pont fél nyolc órakor kezdődik.

Ki babája vagyok én? Ennek a hé n k a második szenzációs preméereje lesz a Ki babája vagyok én? Félix Gaadera brilláns bohózata épen mert finom pikantérián nem fiatal leányoknak való éjszaka kerül bemutatóra. A bohózat még mindig mélyen van a Budapesti B. városi Színházban pedig hónapokkal ezelőtt volt a bemutatója. Kolozsvárott az igazgató rendezésében kerül színpa- r. P.ér Lilivel, K. Tóth Erzsivel, Lsczókó A askával, Forgácszal, Ihászsal a főbb szerepekben A Ki babája vagyok én? előreláthatólag olyan sikeres műsordarabja lesz a színháznak, hogy a jövő héten is többször kiűzheti a színház adatait előadásra.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: A nótás kapitány (11 edszer, béletiszlet- ben, premierhelyárakkal, sorozat 23)
Péntek: A párisi lány Op retteu d'ansz először, pre- mierbérlet 33 szám, premierhelyárakkal, sorozat- zatszám 24)
Szombati u. fel 4 kor: Méze-ke-és Ifjúsági előadás mérsékelt helyárakkal, előadó Kende János, sorozat 25)
Szombati este fel 8 órakor: A párisi lány (premier- ujdonság 2 edszor, rendez helyárakkal naprétts- let 56 szám B sorozat 26)
Szombat este fél 11 kor: Ki babája vagyok én? (Fran- cia bohózat-ujjdonság először, béletiszletben, premierhelyárakkal, a premier-bérlet elővételi jogát bérlet helyikre kedé déig fenntartja a pénzüir, sorozat 27)
Vasárnap 1. u. fél 4 kor: Nótáskapitány (12 ed szer, esti helyárakkal, elővételi díj nélkül, sorozat 28)
Vasárnap este 8 kor: A párisi lány (Operette-ujjdonság 3-adszor, premierhelyárakkal, napibérlet 57 sz. A. sorozat 29)
Hétfő: Ki babája vagyok én? (Ujdonság 2-edszor, rendez helyárakkal, napibérlet 58 szám, B. so- rozatszám 30)

MOZGÓK MŰSORA

Se ect Mozgó. Csütörtök, január 15. Premier. Ászonyisziv. Monumentális megható dráma 10 fel- vonásban. Főszerepben France Ohelia és Severin Mrs.
Urania Mozgó. Csütörtök, január 15. Premier. A 14-ik vendég. Amerikai szenzációs film, 5 felvonásban. Főszerepben Robert Warwe.
Apollo Mozgó. Csütörtök, január 15. Premier. Az égő cirkusz. Érdékfeszítő cirkuszdrama 6 fel- vonásban. Főszerepben Korvik M. a.

SPORT

Kisorsolták a tavaszi forduló mérkőzéseit

A kolozsvári sportkerület futballszakosztálya tegnap este tartotta első ülését, amelyen mindjárt megejtették az elsőosztály bajnokság tavaszi fordulójának sorsolásait is. A bizottság egyelőre nem állapíthatta meg a mérkőzések fix terminusait, csak azt határozta el, hogy a szezon első bajnoki fordulója, kedvező idő esetén, március 15-én lesz. A sorsolás eredménye a következő:

I. Vasárnap. Nagypálya: Haggibbor—CFR, Academia—KKASE. Rendező: Haggibbor.

CFR-pálya: KAC—Universitatea, Victoria—KMTE. Rendező: Universitatea.

II. Vasárnap. Nagypálya: Haggibbor—Academia, KAC—KMTE. Rendező: Academia.

CFR-pálya: KKASE—Universitatea, Victoria—CFR. Rendező: KKASE.

III. Vasárnap. Nagypálya: CFR—KAC, Academia—KMTE. Rendező: CFR.

CFR-pálya: Universitatea—Victoria, Haggibbor—KKASE. Rendező: Victoria.

IV. Vasárnap. Nagypálya: Haggibbor—KAC, CFR—KKASE. Rendező: KAC.

CFR-pálya: Universitatea—KMTE, Academia—Victoria. Rendező: KMTE.

V. Vasárnap. Nagypálya: CFR—Academia, KAC—Victoria. Rendező: Victoria.

CFR-pálya: KKASE—KMTE, Haggibbor—Universitatea. Rendező: Haggibbor.

VI. Vasárnap. Nagypálya: CFR—KMTE, Universitatea—Academia. Rendező: Universitatea.

CFR-pálya: Haggibbor—Victoria, KKASE—KAC. Rendező: KAC.

VII. Vasárnap. Nagypálya: Academia—KAC, Haggibbor—KMTE. Rendező: KMTE.

CFR-pálya: KKASE—Victoria, Universitatea—CFR. Rendező: CFR.

A sorsolás megejtése után több fontos kérdés között szóba került a válogatott mérkőzések ügye is. Megbízták Popescu Juon szövetségi kapitányt, lépjen érintkezésbe Középnémetország futballszövetségével és kössön vele megállapodást egy reváns- mérkőzés ügyében. Megbíztást kapott továbbá a szövetségi kapitány arra is, hogy vegye fel a sport- érintkezést Bukaresttel és Konstantinápolyal és kösse le a két város reprezentatívjeit is. Értesül- lésünk szerint a szövetségi kapitány terve az, hogy Konstantinápoly ellen szerepeltetné Kolozsvár válogatottját márciusban, de feltétlenül a tavasszal, a revánsot pedig itt játszanak le a török-román május 10-iki mérkőzés előtt egy héttel, tehát május 3-án. Középnémetország is májusban látogatna el hozzánk és a revánsra, ugy amint az tavaly is volt, késő nyáron vagy ősszel kerülne sor. Budapest valószínű- leg áprilisban lesz Kolozsvár vendége.

Hirdessen az Uj Keletben!

Az erdélyiek figgelmébe

Bukuresti, (Beivedore) 15 ort. koser, Ab aham & Comp. (Grossmann)-féle vendéglőt a vele szemben levő **Transval** (Str. Brezoianu 2.) modernül berendezett helyi- ségeibe helyezte át. A t. közönség további pártfogását kéri **Abraham & Comp. H. Grossmann**, Strada Brezoianu No 2. (A gyógyszerház mellett). **Modern és pontos kiszolgálás**

Állandóan drágul a könyv, de az Uj Kelet könyvosztályánál még a régi áron

kaphatók az alábbi zsidó tárgyú művek:

Agnon: És a meggyőzött kiegyenesedik	45
Dr. Bai: Zengő Hárfá	25
Gorelik: Clou és a gélu z.	18
Gorion: József és testvérei	25
Gr. tto: Zsidó reneszánsz	25
Kabalisták és csodatévők	30
Kacór: Gólem	30
Nordaa: Mesék	15
Schelen Alejchem: Leégett nemese	23
Sokolow: Uj zsidó	35
Giszkalay: Tamár	15
Uj próféciák könyve	80
A titok	75
Gú- Csalv látomásai	15
M. A. Goldschmid: Egy zs dósors	80
Szabó I. Szent Biz	140
Marton: A zsidó nemzet Erdélyben	50
Paneth: Utazásom a Szentföldön	15
	8

200 lejen felüli vételnél 10% engedmény.

Szép és tartós játékok

a legolcsóbb áron csak a Gyermekek Paradisomában a legrégebbi és leghíresebb játékkár- tárban kaphatók

Cim: **LINDENBERG**

Bucuresti. Strada Smardan 12. Utatatójátékok nagyobb gyerekek számára

Rador 2445

Megnyilt Rador 2501 Bőszörményi és Erdélyi hölgyfodrász és manikür szalonja Főtér 22. sz., udvarban Mindennemű hajmunka, speciális hajfestés.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3-... vastagabb betűvel 5 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, álláskeresőknek 30% kedvezmény

Veszek használt zsidó... tárgyu könyveket, akir egész könyvtárakat magas árban. Ajánlatokat csakis fr megjelöléssel kérek Librarie Safruth Cluj címre.

Több üzlethelyiség kiadó. Biró, Calea Regele Ferdinand 33. 8428

HUNWALD Cluj, Str. Vlahuța (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Keresek megvételre egy használt, üzembépes, jó állapotban levő dupla hasít keretet (Spelt. attent). Cím: Senei sieb Józ. Mercedes-Ciuc. 8422

Egy asszony, ki a rituális könyvb. vezetésében járatos, szakosmfnék felvételek, bejáró is lehet. Cím a kiadóban. 8409

Eladó szép üzletberendezés. Megtekinthető a kiadóban.

„Hajó” TEA védjegyű

illata és ize felülmulhatatlan. A három legjobb minőség: 74 - 220 - 55 szám Iroda és lerakat: „CORABIA” S. A. R. Bukarest, Strada Matei Millo 8.

Telefon 12-29. „Bador” No 2398 BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Gal. Reg. Ferdinand No 2. Szövet, vászon, fehérnemű, harsnya, flanel. bétésárak és paplan nagyraktára.

Kiadó Bucaresti centrumban

gyárhelyisége 80 m², földszinten 239 m² első emeleten mellett lakások több szobával, 220 m² terjedelemben. Közlekedés: Bucaresti, Calea Moșilor 247

Mit olvassunk?

Table listing book titles and authors with prices. Includes titles like 'Falsac: A küszbe Emilia', 'Do-ztojevszkij: Három orosz fiu', etc.

Kották jegyzéke

Table listing musical scores and their prices. Includes 'Warschavsky: Der fodim', 'Roskin: Klipp-Klapp', etc.

A fentieket a pénz és porto előzetes be- küldése vagy utánvét mellett szállítjuk.

Az „UJ KELET” könyvosztálya Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Sörlelejtő készülék

Kérjen árjegyzéket

Advertisement for Toile Tapare A.G.B. Les Successeurs d'Albert Godde, Bedin & Co. Paris, Lyon, Tarare Mulhouse ház különlegességeit. Bukaresti fiók: 70. Str. Carol - 2. Str. Caldarari.

Advertisement for Ferindei featuring illustrations of two children and the brand name in a stylized font.

Advertisement for I. NACHT Societate In nume colectiv. Központ: Bucuresti, Strada C. A. Rosetti No 7. Fiókok: CLUJ, Str. Memorandului 20. Telef. 6-53.

Szerkesztő hiva'al é Cluj-Kolozs L. Pop. (Bra Telefon: S és Kiadóhiv Zs. N. Sz. A kéziratok szerkesztőse zendők. Kéz adunk

1925 január

Hadd sz meséje Her ujjról, ame komoly, vé mese Diam akit a fran dott. E bukaresti je hozzá is Diamandi s a kormány szelgetés so Herriot rég Megbízható, barátja Rom - Bratianu likus szerep

Herriot lajdonságok diplomáciai kezével bes egyes ujjnal lapjelentéssel kérdezte a nincs megel Mi a kifog kormányzati az egyik ke den ujj egy zás bűnéne megállapítás elégületlensé az öt ujjma tartotta suly tianu Vintiu Bratianu Jo

Herriot tozik. Ami a hogy Bratia hogy mert r átja Bratian lid, jóakaró de kemény Öt ujj: remtetty hely melyet abba se kellett. C és minden u De gondolko vezhette Her nyára ugy h tika. A mási A harmadika kölcsi menta ötödiket: an hiszen csak tianu-kormán nekünk, itte lené hozzáfo sához, nem v söt - még

De Herri len ujjá felé Hiszen Herri nagyobb hálá nálánál jobb, ciájában alig szétfeszített kormányseke kéz, e kifesz nézve, hogy: mánia legjobb látja és állap ország, amely boldogabb él hogy miért n az az öt ujj, e tenyér a n mányának ke Valószínű